Stockholms universitet

2024-11-11

Studiehandledning

UCSY19 Examensarbete för studie- och yrkesvägledarexamen (15 hp)

VT25

Kursansvarig: Henrik Fürst

Kursadministratör: Linnea Tillenius

Institutionen för pedagogik och didaktik

Stockholms universitet
Institutionen för pedagogik och didaktik
106 91 Stockholm

Besöksadress:
Frescativägen 54
www.edu.su.se

Telefon: 08-16 20 00 (vxl)

Innehåll

VIKTIGA DATUM **3**
EXAMENSARBETE **5**
LÄRANDEMÅL FRÅN KURSPLAN 5
OBLIGATORISK LITTERATUR 5
HANDLEDNING **5**
OBLIGATORISKT SEMINARIUM & MUNTLIG EXAMINATION **7**
INFÖR SEMINARIET 7
SEMINARIETS GENOMFÖRANDE 8
SLUTLIG INLÄMNING OCH BETYGSÄTTNING **8**
BETYGSÄTTNING 9
FÖR GODKÄNDA BETYG (A-E) KRÄVS: 10
BETYGSTEG 11
PLAGIAT 12
FUSK 13
STÖD I DINA STUDIER **13**
STUDIE- OCH SPRÅKVERKSTADEN 13
STUDERA MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING 13
GUIDE FÖR SKRIVANDET AV EXAMENSARBETE **14**
EXAMENSARBETETS OMFATTNING 14
REFERENSHANTERING 14
FORMATMALL **15**
HANTERING AV PERSONUPPGIFTER I UPPSATSER **15**
GDPR I KORTHET 15
UPPSATSENS DELAR **17**
INLEDNING (RUBRIKNIVÅ 1) **19**
SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR (RUBRIKNIVÅ 2) 19
TIDIGARE FORSKNING (RUBRIKNIVÅ 1) **20**
SAMMANFATTNING AV TIDIGARE FORSKNING (RUBRIKNIVÅ 2) 21
TEORI (RUBRIKNIVÅ 1) **22**
SAMMANFATTNING AV TEORI (RUBRIKNIVÅ 2) 22
METOD (RUBRIKNIVÅ 1) **23**
FORSKNINGSDESIGN (RUBRIKNIVÅ 2) 23
DATAINSAMLINGSMETOD OCH URVAL (RUBRIKNIVÅ 2) 23
DATABEARBETNING OCH ANALYS (RUBRIKNIVÅ 2) 24
ETISKA ÖVERVÄGANDEN (RUBRIKNIVÅ 2) 24
METODDISKUSSION (RUBRIKNIVÅ 2) 24
RESULTAT ALT. RESULTAT OCH ANALYS (RUBRIKNIVÅ 1) **25**
DISKUSSION (RUBRIKNIVÅ 1) **26**
REFERENSER (RUBRIKNIVÅ 1) **27**
BILAGOR (RUBRIKNIVÅ 1) **27**
RÅD TILL OPPONENTEN (BILAGA 1) **28**
Fokusera på det relevanta 28
OM SPRÅKET I UPPSATSEN (BILAGA 2) 30

VIKTIGA DATUM

Vecka	Aktivitet	Deadline/att göra
v. 51	Senast 20/12 meddelar kursansvarig handledarfördelning på Athena	**Kursansvarig,** fördelar och meddelar handledare **Studenterna** kontaktar handledare för att boka ett första möte till nästa termin.
v. 49–2	Uppsatsarbetet utvecklas under delkursen ”Vetenskaplig teori och metod III”	
v. 2	Informationsträff på Zoom om uppsatsarbetet för studenter 10 januari, kl. 13.00-15.00	https://stockholmuniversity.zoom.us/j/62711103999 (VT2025)
v. 3	Uppsatsarbete startar den 20 januari.	Kontakta handledare för handledning och bifoga er text med problemformulering och forskningsöversikt från ”Vetenskaplig teori och metod III”.
v. 10	Bedömning av komplett uppsats: Version 1	
v. 10	Senast 10 mars kl. 14.00 Handledare meddelar kursansvarig vilka uppsatser som är *bedömningsbara*	**Handledarna** meddelar författarnas namn och titel på uppsatsen till kursansvarig (Henrik Fürst) **Studenter** från tidigare terminer som önskar gå upp med uppsats meddelar själva namn och titel på uppsatsen till kursansvarig.
v. 10	Senast 11 mars kl. 17.00 Kursansvarig publicerar opponeringsschema på Athena	**Kursansvarig** gör schema över tider & rum för seminarier samt vilka som ska vara *respondenter* och *opponenter* samt vem som är *examinator* vid respektive tillfälle (seminarietid ca 50 min/uppsats)
v. 10	Senast 12 mars kl. 17.00 Studenter lämnar in färdig uppsats på Athena	**Studenterna** döper uppsatsfilen med författarnas namn. En av författarna laddar upp uppsatsen i mappen ”Uppsatser för opponering”
v. 11	17/3, 18/3, eller 19/3 Opponeringstillfälle 1 (Ni deltar vid **en** av dagarna och vid ett seminarietillfälle)	**Studenterna** ska delta i rollen som: *opponent, respondent* och *åhörare*, dvs. delta i anvisat seminarium. Se seminarieschema på Athena för dagar och tider. Vid detta tillfälle bedöms inte uppsatsen av examinatorn. De två dagarna efter opponeringstillfället handlar framförallt om att bearbeta uppsatsen efter den feedback som lämnats av opponenter och utifrån examinatorns översiktliga läsning av uppsatsen. Examinatorn läser uppsatsen på djupet och bedömer uppsatsen efter att

		slutversionen har inlämnats, vid denna läsning kan betygen A till F ges.
v. 12	Efter opponeringstillfället har ni två arbetsdagar på er att lämna in den slutgiltiga versionen av uppsatsen. Deadline kl. 17.00 två dagar efter att opponeringstillfället skedde, således antingen 19/3 (för opponering 17/3), 20/3 (för opponering 18/3), eller 21/3 (för opponering 19/3).	**Studenterna** döper filen med författarnas namn. En av författarna laddar upp uppsatsen i mappen: ”Uppsatser för bedömning”
v. 15	Examinatorn meddelar betyg inom 15 arbetsdagar från det datum som den slutgiltiga versionen av uppsatsen ska lämnas in. Ett skriftligt omdöme med betyg sänds till studenterna. Betyget rapporteras i Ladok och det godkända examensarbetet vidarebefordras av examinator till kursadministrationen för arkivering.	**Examinator** betygsätter Version 2 av uppsatsen och meddelar betyg. **Examinator** skickar godkänd uppsats till kursadministratören för arkivering. **Studenterna** kan välja att publicera uppsatsen i DiVA (Digitala vetenskapliga arkivet) och göra uppsatsen digitalt sökbar.
v 22	Opponeringstillfälle 2, den 2 juni. Efter oppositionen har studenterna två arbetsdagar på sig att lämna in en slutgiltig version av uppsatsen.	Studenter lämnar in uppsatser senast den 27 maj, kl 12.00. Kursansvarig lägger upp oppositionsschema den 28 maj.

EXAMENSARBETE

Ett examensarbete innebär att självständigt genomföra ett mindre forskningsarbete och avrapporterar detta i form av en uppsats. Examensarbetet genomförs vanligtvis i par under handledning av en forskare.

Tidigare erfarenhet har visat att studenter som arbetar i par har mycket stöd av varandra i genomförande av sitt självständiga arbete, när det gäller kursens förväntade studieresultat, den enskildes arbetssituation och möjligheten att bli klar inom given tidsram.

Ämnet för arbetet ska ha relevans för något av pedagogikens forskningsområde, för idéer se: https://www.su.se/institutionen-for-pedagogik-och-didaktik/forskning

LÄRANDEMÅL FRÅN KURSPLAN

För godkänt resultat på kursen ska studenten kunna:
- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund samt sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och sambandets betydelse för yrkesutövningen,
- visa kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete i relation till valt forskningsproblem inom studie- och yrkesvägledningsområdet,
- visa förmåga att söka, samla, värdera och kritiskt tolka relevant information i relation till valt forskningsproblem och att kritiskt diskutera dessa,
- visa förmåga att självständigt identifiera och formulera frågeställningar, välja adekvata metoder samt planera och genomföra sina studier inom givna tidsramar,
- visa förmåga att inom studie- och yrkesvägledningsområdet göra bedömningar och relatera till vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter,
- visa förmåga att muntligt och skriftligt rapportera och diskutera det egna och andras forskningsarbete,
- problematisera relationen mellan den egna studien och kunskapens roll i samhället samt identifiera behov av ytterligare kunskap och att utveckla egen kompetens

OBLIGATORISK LITTERATUR

Litteratur väljes i samråd med handledaren.

HANDLEDNING

Handledning erbjuds inom ramen för den termin som examensarbetet skrivs.

Handledaren gör en plan för handledningen i samarbete med

studenten/studenterna och skall bistå i arbetet under kursens gång. Handledningen innefattar läsande av text och handledningstid.

Vid varje handledningstillfälle ges varje student, tillfälle att diskutera aktuella frågor rörande uppsatsarbetet. Vid särskilda omständigheter har studenten rätt att byta handledare. Begäran om detta, med motivering, ska ställas till ansvarig för kursen. Vid ett byte görs en avräkning av hur många handledartimmar som hittills förbrukats.

Handledarens skyldighet är att ge stöd så att den studerande kan påbörja, genomföra och avsluta arbetet. Stödet som handledaren ger avser i första hand strukturen på arbetet samt processen och ”hantverket”. Innehållet i examensarbetet är i huvudsak den studerandes eget ansvar. Handledaren har ansvaret att bedöma när examensarbetet kan framläggas för examination, det vill säga är bedömningsbar.

Studentens *skyldighet* är att ta kontakt med handledaren för att komma överens om en plan för handledningen. Studenten ska komma förberedd till handledningstillfället och alltid skicka en text till handledaren innan mötet, eftersom det är text som ni hela tiden arbetar med. Se alltid till att ha bearbetat tidigare förslag från handledaren innan nästa handledning.

Starta *inte* omfattande arbete eller datainsamling, utan att ha inhämtat handledarens synpunkter först.

Studenten har också ansvar för att examensarbetet skrivs med ett vetenskapligt språk och att presentera en slutprodukt som är genomarbetad och publicerbar (dvs. kan läggas upp i Diva).

Student som under det aktuella kurstillfället inte blir klar med ett påbörjat examensarbete har inte automatiskt rätt till mer handledartid. Dock har studenten alltid rätt att få sitt examensarbete bedömt vid ett examinationstillfälle.

SÄRSKILJANDE AV DE INDIVIDUELLA INSATSERNA

För att möjliggöra *individuell* examination trots att studenter arbetar parvis ska arbetsfördelningen klargöras, när det gäller det empiriska arbetet och själva skrivandet av texten.

För att de enskilda arbetsinsatserna ska kunna bedömas ska det tydligt framgå hur arbetet lagts upp och hur de två studenterna bidragit till arbetets olika delar. Denna beskrivning placeras i förordet under rubriken *Reflektion och beskrivning av författarnas insatser i studien*.

Det är nödvändigt att visa att varje student har tillräcklig kunskap om arbetets olika delar för att kunna examinera mot kursmål och säkra att studenten uppnår examensmålen. De individuella arbetsinsatserna bedöms dels skriftligt i examensarbetet och utifrån beskrivningen av arbetsinsatser samt muntligt genom opponering och försvar vid opponeringstillfället.

EXAMINATORN

Examensarbetet bedöms och betygssätts av en examinator (alltså inte av handledaren). Examinatorer utses i samband med kursstart och ska vara *disputerade,* det vill säga ha lägst doktorsgrad. Det är examinator som ensam ansvarar för betygsättningen i enlighet med de fastställda betygskriterier som gäller för kursen. Handledaren kan och ska inte påverka betygsättningen och det är ingen självklarhet att handledare och examinator gör samma bedömning av arbetets kvalitet.

OBLIGATORISKT SEMINARIUM & MUNTLIG EXAMINATION

Examensarbetet ska försvaras vid ett obligatoriskt seminarium som leds av examinator. Offentliga seminarier är en viktig del i det vetenskapliga arbetssättet. Här blir det vetenskapliga arbetet diskuterat och granskat i en kritisk anda i syfte att förbättra arbetet, för att på så sätt kunna uppnå en högre grad av trovärdighet Seminariet är även en *muntlig examination* där opponering på så väl som försvar av examensarbetet, bedöms av examinatorn. Den muntliga examinationen betygsätt med godkänd eller underkänd.

INFÖR SEMINARIET

Vid seminariet behandlas en bedömningsbar text, det vill säga en som handledaren gett klartecken till att seminariebehandlas. Det är således handledaren som avgör när examensarbetet kan seminariebehandlas. Om examensarbetet inte anses som bedömningsbart, har studenterna möjlighet att arbeta vidare och seminariebehandla det vid nästkommande seminarietillfälle.

Seminariet schemaläggs av kursansvarig och innan seminariet anslås ett schema på kurssajten i *Athena,* där det framgår vem som ska opponera på vems text samt tid och plats. De texter som ska seminariebehandlas, ska laddas upp enligt kursansvarigs anvisningar, så de är lätt tillgängliga för alla studenter och examinatorer. Denna version av texten seminariebehandlas men betygssätts inte.

ATT VARA OPPONENT

Vid seminariet ska ni granska och *ställa frågor* om ett annat arbete (vara *opponent*) och besvara frågor kring ert eget arbete (vara *respondent)*. Förbered opponeringen genom att läsa och följa texten: *Råd till opponenten (bilaga 1)*.

SEMINARIETS GENOMFÖRANDE

Varje text behandlas offentligt under ca 45 minuter med följande struktur:

1. Seminariets ordförande som också är examinator öppnar seminariet och ger därefter ordet till respondenterna. Dessa kan då mycket kortfattat peka på felaktigheter eller tekniska brister i arbetet, sådant som försvårar förståelse för innehållet.
2. Ordförande ger därefter ordet till opponenten/opponenterna.
3. Opponenterna börjar med att göra en kort muntlig sammanfattning av arbetet. Därefter frågar opponenterna om denna sammanfattning kan anses ge rättvisa åt arbetets innehåll. Uppsatsförfattarna får möjlighet att kort svara på denna fråga.
4. Nu börjar opponenternas granskning av arbetet. Det är viktigt att oppositionen får karaktär av ett samtal med god ton mellan respondenter och opponenter.
5. Ordförande kan när som helst gå in med följdfrågor riktade till någon av till författarna. Ofta sker detta när ordförande anser att en fråga som tagits upp av opponenten inte är tillräckligt väl utredd eller besvarad.
6. Seminariet avslutas med att ordförande kan ställa ytterligare frågor till författarna och avslutningsvis görs en kort muntlig sammanfattning av starka och svaga sidor i arbetet.
7. Den offentliga delen av seminariet avslutas och examinator och författare samtalar enskilt om arbetet och vad som eventuellt behöver åtgärdas innan slutlig inlämning.

SLUTLIG INLÄMNING OCH BETYGSÄTTNING

Efter seminariet får studenterna ett begränsat antal arbetsdagar (se viktiga datum ovan) på sig att revidera examensarbetet utifrån opponenterna och examinators kommentarer. Därefter ska texten, enligt kursansvariges anvisningar, laddas upp i PDF format på Athena, för att genomgå urkundsgranskning och betygsättning av examinator. Observera att examinator kan efterfråga exempelvis rådata (t.ex. observationer eller utskrivna intervjuer) om så anses behövs.

Ett skriftligt omdöme med betyg sänds till studenterna senast 15 arbetsdagar efter examinationsdatum. Betyget rapporteras i Ladok och det godkända examensarbetet

vidarebefordras av examinator till kursadministrationen för arkivering.

BETYGSÄTTNING

Grunden för bedömning är hur examensarbetet som helhet och sina delar visar att de förväntade studieresultaten uppnåtts. Examensarbetet betygsätts med en sjugradig målrelaterad betygsskala med graderna (i fallande ordning) A - F, och är det betyg som är kursens slutbetyg. Den som har godkänts i prov får ej undergå förnyat prov för högre betyg. För att få godkänt på kursen krävs följande:

- ✓ Skrivande av examensarbete med minst betyget E
- ✓ Genomföra en godkänd muntlig opposition av annans examensarbete samt godkänt muntligt försvar av eget examensarbetet

INDIVIDUELL BETYGSSÄTTNING

I enlighet med gällande riktlinjer och regelverk ska studenter få individuella betyg även om uppsatsen har skrivits i par. Om studenterna i ett uppsatspar har haft en jämn arbetsfördelning i uppsatsen ska det i normala fall leda till att studenterna får samma betyg.

För att examinatorn ska ha möjlighet att ge individuella betyg ska följande beaktas:

- ✓ Studenterna ska föra journal över arbetsdelningen och den gemensamma bearbetningen av text och material i uppsatsen och vid förfrågan kunna överlämna denna text till examinator

- ✓ Studenterna ska i inledningen av examensarbetet skriva hur de har arbetat med examensarbetet: vem som gjort vad och skrivit vilka delar av uppsatsen. Denna beskrivning placeras i förordet under rubriken *Reflektion och beskrivning av författarnas insatser i studien*.

- ✓ Det muntliga försvaret av arbetet är en viktig grund för att kunna göra en individuell bedömning och betygsättning av studenterna när de skriver i par. Examinator ska därför ställa riktade frågor till båda studenterna.

- ✓ Examinator och handledare ska göra en avstämning innan betygsättning så att examinator får vetskap om hur studenternas delaktighet, närvaro vid handledningstillfällen och ansvarsfördelning dem emellan har sett ut under handledarprocessen.

- ✓ Betyg sätts alltid självständigt av examinator, därför diskuteras i avstämningen mellan examinator och handledare aldrig specifika betyg.

BEDÖMNINGSGRUNDER OCH BETYGSSTEG

Grunden för bedömning är hur examensarbetet som helhet och i sina delar visar att de förväntade studieresultaten uppnåtts. Detta innebär att bedömningsgrunder inte

direkt behöver motsvaras av delar i bemärkelsen disposition/rubriksättning i examensarbetet, men texten ska kunna bedömas i följande avseende:

FÖR GODKÄNDA BETYG (A-E) KRÄVS:

Som betyg på kursen används en sjugradig målrelaterad betygsskala: Godkända betyg (i fallande ordning) Fx och F är underkända betyg. Utöver angivna bedömningskriterier nedan, ingår i bedömningen av godkänt betyg att lämna in i tid och att skriva utifrån vedertagna krav på akribi.

Grunden för bedömning är hur examensarbetet som **helhet** och i **sina delar** visar att de förväntade studieresultaten uppnåtts. Detta innebär att bedömningsgrunder inte direkt behöver motsvaras av delar i bemärkelsen disposition/rubriksättning i examensarbetet, men texten ska kunna bedömas i följande avseende:

Inledning och problemformulering

Att examensarbetet formuleras inom ramen för studie- och yrkesvägledarområdets vetenskapliga grund. Att en relevant vetenskaplig problematik identifieras inom vald ämnesinriktning. Att tidigare forskning diskuteras kort som visar kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete inom studie- och yrkesvägledarområdet och tas som utgångspunkt för formulerande av ett vetenskapligt problem. Att problemformuleringen konkretiseras i en forskningsfråga (syfte/n och frågeställning/ar).

Tidigare forskning

Att tidigare forskning diskuteras kritiskt och tas som utgångspunkt för formulerande av ett vetenskapligt problem.

Teori

Att examensarbetet anknyter till teoretiska ställningstaganden och utgångspunkter. Att teorianknytningen är relevant för forskningsfrågan (syfte/n och frågeställning/ar), metod/er och empiri. Att teorianknytning tillämpas i analys av empiriskt material. Att teorianknytning diskuteras och/eller problematiseras både i teoriavsnitt och i relation till empiriskt material, metod/er i diskussionsavsnitt.

Metod

Att examensarbetet inkluderar en eller flera metoder relevanta för forskningsfrågan (syfte/n och frågeställning/ar), teorianknytning och empiri. Att metodologiska ställningstaganden och utgångspunkter relateras till hur liknande frågor behandlats i tidigare forskning. Att examensarbetet presenterar och motiverar forskningsdesign, metodval, urval, genomförande, insamling och analys/bearbetning av empiriskt material. Att frågor om tillförlitlighet, kvalitet och

forskningsetik kritiskt diskuteras. Att metoden/erna tillämpas i insamling och analys av empiriskt material. Att de metodologiska vägvalen stämmer överens med det faktiska genomförandet. Att metodvalen problematiseras såväl i relation till det empiriska materialet som till teori.

Resultat och analys

Att examensarbetets empiriredovisning och analys baseras på data eller motsvarande som har relevant bredd och/eller djup. Empiriredovisning och analys i arbetet har en genomarbetad struktur och logik, samt präglas av grundlighet. Att analyser leder till en fördjupad förståelse och/eller genererar ny kunskap som bottnar i den egna empirin samt tidigare forskning, teorier och metoder.

Diskussion och slutsatser

Att examensarbetet besvarar forskningsfrågan (syfte/n och frågeställning/ar) samt att hänsyn tas till vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter. Att slutsatser redogörs för och diskuteras i relation till arbetets vetenskapliga förankring, metodologiska avvägningar och möjligheter och begränsningar. Att examensarbetets slutsatser diskuteras i relation till metodologiska avvägningar och frågor om tillförlitlighet och giltighet. Att resultat och slutsatser diskuteras i förhållande till forskningsfrågan (syfte/n och frågeställning/ar), tidigare forskning och teoretiska antaganden. Att förslag för fortsatt forskning och behov av egen kunskapsutveckling i relation till det egna examensarbetet identifieras.

Kommunikativ tydlighet & formalia

> Att examensarbetet ansluter till rådande vetenskaplig praxis - med avseende på textens dispositionsstruktur, argumentativ tydlighet, uttryckssätt och vedertagen referenshantering.

Originalitet

> Examensarbetet visar på självständighet och nytänkande som kommer till uttryck i examensarbetet som helhet och dess delar.

BETYGSTEG

Betyg A: Arbetet i sin helhet och i sina delar är *exceptionellt starkt* med försumbara svagheter i relation till de förväntade studieresultaten och så som det uttrycks i bedömningsgrunderna.
Betyg B: Arbetet i sin helhet och i sina delar är *mycket starkt* med försumbara svagheter i relation till de förväntade studieresultaten och så som det uttrycks i bedömningsgrunderna.
Betyg C: Arbetet i sin helhet och i sina delar är *starkt* med mindre svagheter i relation till de förväntade studieresultaten och så som det uttrycks i bedömningsgrunderna.

Betyg D: Arbetet i sin helhet och i sina delar är *tillfredsställande* i relation till de förväntade studieresultaten och så som det uttrycks i bedömningsgrunderna, men innehåller mindre svagheter.
Betyg E: Arbetet i sin helhet och i sina delar är *tillräckligt* i relation till de förväntade studieresultaten och så som det uttrycks i bedömningsgrunderna, men innehåller svagheter.

UNDERKÄNDA BETYG

Betyg Fx: Arbetet i sin helhet och i sina delar har några styrkor men åtminstone en större svaghet eller ett flertal mindre svagheter som måste åtgärdas inom 5 arbetsdagar från det att betyget meddelats studenterna, för att nå ett godkänt resultat i relation till de förväntade studieresultaten och så som det uttrycks i bedömningsgrunderna. Om kompletteringarna inte lämnas in i tid eller inte är godkända kvarstår betyget Fx och examensarbetet omexamineras vid nästa möjliga examinationstillfälle (ej ny opponering).

Betyg F: Många svagheter och problem som måste åtgärdas för att nå godkänt resultat i relation till de förväntade studieresultaten och så som det uttrycks i bedömningsgrunderna. Vid betyget F (större åtgärder krävs för godkänt) skriver examinatorn en utförligare motivering till det underkända betyget i relation till betygskriterierna och anger tydligt vilka förväntade studieresultat som inte är uppnådda. Vid betyget F krävs ingen ny muntlig examination, såvida inte den också är underkänd.

PLAGIAT

Det är givetvis tillåtet att citera andra källor, men såväl direkta citat som indirekta referat måste alltid vara försedda med korrekta och fullständiga referensuppgifter. Att kopiera eller skriva av ett kortare eller längre avsnitt och ange sig själv som författare till texten är förbjudet. Det betraktas som plagiat. Man får inte heller kopiera sina egna texter som man fått godkända i andra kurser, så kallade självplagiat. Ett exempel på plagiat är att ordagrant eller nästan ordagrant skriva av en text (detta innefattar även delar av en text och enstaka meningar) och inte ange varifrån detta kommer.

Plagiat kan även anses vara fallet om du använder andras eller AI-genererad text så att du får den att framstå som din egen. Andras text kan exempelvis utgöras av kurslitteratur och/eller texter du funnit på nätet eller en studiekamrats hemtentamen. Plagiat betraktas som ett grundläggande brott, inte enbart mot en etablerad forskningsetisk kod, utan även mot ett allmänt förhållningssätt vad gäller egna och andras texter. Plagiat är otillåtet fusk och blir alltid föremål för ett

disciplinärende, som kan leda till avstängning. Vid SU kontrolleras texterna mot en databas.

FUSK

Som student vid Stockholms universitet ansvarar du för din egen utbildning. Som en del i ditt ansvar ingår att känna till de regler som finns för studier, examination och för att vistas i lokaler och utnyttja resurser. Enligt de regler som gäller för universitetet får disciplinära åtgärder bland annat vidtas mot student som:

- med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid prov eller när en studieprestation annars ska bedömas,

- stör eller hindrar undervisning, prov eller annan verksamhet inom ramen för utbildningen.

Disciplinärenden behandlas i Stockholms universitets disciplinnämnd. Påföljden kan bli varning eller avstängning för en tid av 1-6 månader. Information om Stockholms universitets regler för examination och disciplinärenden finns på Stockholms universitets webbsida www.su.se/regelboken. Lärare är skyldig att anmäla grundad misstanke om fusk till rektor.

STÖD I DINA STUDIER

STUDIE- OCH SPRÅKVERKSTADEN

Vid Studie-och språkverkstaden på Stockholms universitet kan du bl. a få hjälp med studieteknik och akademiskt skrivande. Studie-och språkverkstaden erbjuder både föreläsningar, seminarier och personlig handledning. Information om tjänster och kontaktuppgifter hittar du via följande adress https://www.su.se/utbildning/studera-vid-universitetet/studie-och-spr%C3%A5kverkstaden

STUDERA MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Om du har en dokumenterad funktionsnedsättning, t.ex. dyslexi, har du möjlighet att få riktat pedagogiskt stöd. Exempel på stödinsatser kan vara anteckningshjälp, talböcker, förlängd tentamenstid eller teckenspråkstolkning. Du ansöker om riktat pedagogiskt stöd hos Studentstöd på Stockholms universitet https://www.su.se/utbildning/studera-vid-universitetet/studera-med-funktionsneds%C3%A4ttning

Därefter kan det utfärdas ett intyg som gäller för studier på universitetet.

Det är ditt ansvar som student att innan kursen börjar kontakta studievägledarna vid Institutionen för pedagogik och didaktik på e-postadressen

studievagledare@edu.su.se. Observera att vid eventuella omtentor behöver du kontakta studievägledningen på nytt. Studievägledare kommer i sin tur att kontakta kursansvarig om vilket stöd du behöver.

GUIDE FÖR SKRIVANDET AV EXAMENSARBETE

I detta avsnitt finner ni anvisningar om och råd för hur ni kan skriva examensarbetet. Upplägget i guiden är en struktur som ska ge stöd för det vetenskapliga arbetet. Upplägg som skiljer sig från guiden ska göras i samråd med er handledare. Er handledare kommer att handleda i syfte att texten ska uppfylla tidigare nämnda bedömningsgrunder. Studenten har dock alltid ett eget ansvar för att examensarbetet är väl genomarbetad och korrekturläst innan det lämnas in för examination. Tänk också på följande:

- att alltid använda Words stavnings- och grammatikkontroll och tveka inte att ta hjälp av Språkverkstan'.
- att så snart ni är osäkra på hur ni ska skriva i en viss del, alltid börja med att söka svar i denna manual, innan ni vänder er till er handledare.

EXAMENSARBETETS OMFATTNING

Det är svårt att ge generella anvisningar om antal i sidor. I normalfallet gäller dock följande rekommendation: Om du skriver i par bör examensarbetet omfatta mellan **13 000 och 18 000** ord, exklusive titelsida, abstract, sammanfattning, innehållsförteckning och bilagor. Om du skriver uppsatsen själv är omfattningen mellan 11 000 till 16 000 ord. När det gäller mängd insamlade data (gäller all typ av material) måste denna vara tillräckligt omfattande för att utgöra ett tillräckligt empiriskt underlag. Ett riktmärke för antalet intervjuer är 8 intervjuer om minst 30 minuter för dig som skriver i par och 4 intervjuer om minst 30 minuter för dig som skriver själv. För enkäter är riktmärket minst 100 enkätsvar. Vid andra sorters materialinsamling sker en diskussion om mängden material tillsammans med handledare.

Datainsamlingen bestäms alltid i samråd med handledaren!

REFERENSHANTERING

Texten ska styrkas med korrekta referenser, det går bra att använda APA 7.0. Studie- och språkverkstaden vid Stockholms universitet hänvisar till denna guide för APA 7.0: https://kib.ki.se/skriva-referera/skriva-referenser-apa-vancouver/referensguider/referensguide-apa-7 Det är också denna guide som du i första hand ska använda.

OBS! Finns refererad text i *tryckt* form är det denna referens som ska användas, eftersom referenser måste vara *långsiktigt hållbart dokumenterade.* Vid referenser till ex. *vetenskapliga artiklar* som ni hämtar från databaser, är det alltså tidskriften som anges som referens, inte webbsidan eller webblänkar! Bilagor ska alltid refereras i löptexten och numreras löpande.

FORMATMALL

Examensarbete ska skrivas i en särskild formatmall för Institutionen för pedagogik och didaktik vid Stockholms universitet, i syfte att alla uppsatser ska ha ett enhetligt utseende.

Mallen och information om hur den används finns på denna länk: https://www.su.se/institutionen-for-pedagogik-och-didaktik/utbildning/under-utbildningen/s%C3%A5-skriver-du-ditt-examensarbete-1.506266#:~:text=Ett%20examensarbete%20inneb%C3%A4r%20att%20du%20arbetar%20sj%C3%A4lvst%C3%A4ndigt%20med,din%20handledare%20och%20ni%20uppr%C3%A4ttar%20en%20studieplan%20tillsammans.

HANTERING AV PERSONUPPGIFTER I UPPSATSER

Den 25 maj 2018 infördes den europeiska dataskyddsförordningen: GDPR. Den leder till förändringar för alla som behandlar personuppgifter. GDPR ger stärkta rättigheter till enskilda gällande frågor om personlig integritet. Studenter såväl som forskare måste nu ha ett skriftligt tillstånd/medgivande från den person man samlar in personuppgifter om. Alla har rätt att få veta vilka personuppgifter som finns t.ex. på en myndighet eller företag och har rätt att få dessa raderade. GDPR reglerar att samtliga personuppgifter måste behandlas på ett säkert sätt så att de inte kan spridas vidare till obehöriga. Studenter måste känna till detta och ges möjlighet att inom ramen för uppsatsarbetet kunna arbeta enligt GDPR. Vi som institution ska informera studenter och dokumentera hur vi arbetar enligt regelverket. Läs mer på: https://www.imy.se/verksamhet/dataskydd/det-har-galler-enligt-gdpr/rattslig-grund

GDPR I KORTHET

Studenter måste ha ett tillstånd/medgivande från den person man samlar in personuppgifter om. Alla har rätt att få veta vilka personuppgifter som finns på en myndighet eller företag och har rätt att få dessa raderade. GDPR reglerar att samtliga personuppgifter måste behandlas på ett säkert sätt så att de inte kan spridas vidare till obehöriga.

Personuppgifter är all slags information som kan knytas till en levande person:

• namn, adress och personnummer,

• foton, filmer, ljudinspelningar med personer,

• ett bolagsnummer är oftast inte en personuppgift om det inte handlar om ett enmansföretag,

• registreringsnumret på en bil kan vara en personuppgift om det går att knyta till en fysisk person medan registreringsnumret på en firmabil som används av flera, kanske inte är en personuppgift,

• IP-adresser.

En *känslig personuppgift* avslöjar individens:

• etniska ursprung,

• politiska åsikter,

• religiös eller filosofisk övertygelse,

• medlemskap i fackförening,

• personuppgifter som rör hälsa eller sexualliv.

Studenter som samlar in personuppgifter har en skyldighet att informera den registrerade om personuppgiftsbehandlingen och måste få ett medgivande (se dokument som innehåller missivbrev och mall för medgivande om att delta i undersökningen på Athena).

Observera att det alltid är handledaren som avgör om och i så fall vilka personuppgifter som får samlas in och behandlas i ditt uppsatsarbete. Du och din handledare utarbetar tillsammans den information som måste finnas i samtyckesblanketten (se Athena). Insamling av känsliga personuppgifter bör undvikas.

Viktigt att tänka på gällande insamling av material:

- Vårdnadshavares samtycke krävs om informanten är under 15 år.
- Ett medgivande ska innehålla information om vilket syfte insamlingen har (dvs. syftet med studien), hur och av vem data kommer att behandlas och lagras fram tills att uppsatsen är klar och att data kommer att anonymiseras och slutligen raderas. (Se mall för medgivande om att delta i undersökningen på Athena).
- Vid intervju på distans t.ex. Zoom kan samtycke ges muntligt, men formuläret skickas ändå ut för att informationen måste ges.

- De informanter som lämnar sitt tillstånd måste också få möjlighet att kontakta dig och din handledare samt SU om de vill dra tillbaka sitt tillstånd. De ska också kunna inlämna klagomål till tillsynsmyndigheten Integritetsskyddsmyndigheten.
- Tillstånden/medgivandeblanketterna ska du förvara så säkert det går och när uppsatsen är examinerad ska blanketterna raderas. Om samtycket är muntligt ska inspelningen raderas efter examination.
- Om du avser filma, fotografera eller spela in ljud måste detta göras på ett säkert sätt så att data inte kan spridas till obehöriga.
- När du har spelat in ljud/bild på din telefon ska du snarast föra över den till din lokala dator och radera ursprungsfilen från telefonen/inspelningsutrustning.
- Anonymisera data snarast. När uppsatsen är godkänd ska all rådata förstöras.
- Informationen ska lagras lokalt på din dator så säkert det går och informationen får inte vara åtkomligt för obehöriga. Du får inte spara filmer eller ljudfiler på USB-minne, läsplatta, telefon, i sociala medier eller i andra molntjänster som Google Drive eller OneDrive som har servrar utanför EU.
- Du får inte skicka filer med personuppgifter med e-post.

UPPSATSENS DELAR

Följande text är en guide för uppsatsens upplägg. Rubrikerna motsvarar de som ska finnas med i uppsatsen och texten beskriver vad som ska ingå under varje rubrik.

Uppsatsens titel

Eventuell undertitel

Titel, Abstract och Keywords ska skrivas på svenska och engelska.

Titeln ska täcka det som examensarbetet innefattar och redovisar, varken mer eller mindre. Titeln får gärna vara ”spetsig”, fyndig eller intresseväckande. Den måste dock förmedla vad examensarbetet handlar om. Skriv inte onödig text, till exempel ”En studie om…”. Det kan också finnas en underrubrik som klargör examensarbetet tema ytterligare.

Författarens/författarnas namn

Sammanfattning/Abstract

Sammanfattningen/abstract ska spegla hela examensarbetets innehåll i huvudkomponenterna syfte, metod, resultat och slutsatser. Detta innebär att ni berättar kort om vad arbetet går ut på, vad syftet är, tillvägagångssättet d v s hur arbetet genomförts, vilka resultaten är samt vilka slutsatser som dragits. Man får här inte tillföra något nytt som inte har skrivits om inne i själva uppsatsen och omfattningen bör vara 100–150 ord. Sammanfattningen skrivs löpande i ett enda stycke, i presens. Sammanfattningen skrivs när resten av examensarbetet är klart. Sammanfattningen översätts till engelska under rubriken Abstract.

Nyckelord/Keywords
Under sammanfattning, längst ned på sidan anges 3–5 nyckelord/sökord som är utmärkande för innehållet i examensarbetet. Likaså översätts dessa till engelska och placeras på samma sätt under texten i Abstract. Använd allmänt vedertagna nyckelord/sökord till exempel ämnesorden i Libris.

Förord

Här kan personer, som har varit särskilt behjälpliga under uppsatsarbetet, tackas.

Om arbetet har två författare så används förordet också till att beskriva samarbetet och författarnas insatser. Det ska tydligt framgå hur arbetet lagts upp och hur de två studenterna bidragit till arbetets olika delar. Det är nödvändigt att visa att varje student har tillräcklig kunskap om arbetets olika delar för att kunna examinera mot kursmål och säkra att studenten uppnår examensmålen. Denna beskrivning placeras lämpligen här i förordet under rubriken *Reflektion och beskrivning av författarnas insatser i studien.*

Innehållsförteckning

En innehållsförteckning skapas automatiskt av Word på grundval av det som kallas stilmallar för stycken (ett nytt stycke skapas varje gång ni slår Retur). I den formatmallen för examensarbetena finns sådana mallar för rubrikerna. Ofta har man även en tredje rubriknivå som man sedan kan välja om den ska synas i innehållsförteckningen eller inte. Mer än tre rubriknivåer är sällan lämpligt att ha.

Observera att rubriken ”Innehållsförteckning” inte kan vara formulerad som en rubrik, därför att den då kommer att dyka upp inte bara som rubrik för innehållsförteckningen utan också inne i själva innehållsförteckningen. Formatera

rubriken istället manuellt så att den liknar en rubrik på exempelvis nivå 1 eller nivå 2. Obs! Nytt kapitel börjar alltid på ny sida.

INLEDNING (RUBRIKNIVÅ 1)

En inledning är en viktig del av en uppsats och det första som en läsare ser. Inledningen kan komma att forma personens omdöme om er uppsats. Det är därför viktigt vad ni skriver i inledningen. Läsaren ska ”ledas in” i texten och det problemområde som ni avhandlar. Inledningen bör väcka intresse för fortsatt läsning och rama ni in det ni avser att behandla i ert examensarbete. Därtill ska ni här redogöra för hur det ni studerar har giltighet för pedagogikens kunskapsområde.

Ni gör detta genom att problematisera ex. till historiska, sociala, kulturella, politiska, och ideologiska förhållanden och referera till utredningar utvecklings- och utredningsarbeten från myndigheter såsom *Socialstyrelsen* eller *Skolverket*. Det kan också mycket väl vara så att ni här vill nämna litteratur som ni sedan också behöver behandla under *Tidigare forskning.* Detta går att lösa genom att ni här mer kortfattat omnämner en text (artikel, rapport eller bok eller liknande), men sedan mer utförligt återkommer till samma text under *Tidigare forskning* insatt i sitt sammanhang där.

Inledningen går från att formulera och presentera problemområdet till att påvisa vad vi ännu inte vet om problemområdet. Det uppsatsen i bästa fall kommer att bidra med är ny kunskap om problemområdet.

I arbetet med inledningsavsnittet bör ni sålunda fundera över och problematisera frågor av följande slag: Viken aktualitet har problemområdet? Vad är det som gör det intressant och värt att bli föremål för en undersökning? Hur framställs det i media, i debatten, i rapporter eller forskning? Vilka olika aspekter lyfts fram och av vilka i vilken kontext (sammanhang) uppstår de? Hur tänker ni att problemområdet kan omvandlas till en forskningsfråga som ni undersöker i er studie?

Denna sista frågan berör direkt den rörelse ni behöver göra i inledningen från att först formulera ett problemområde till att sedan peka ut det som uppsatsen kunskapsmässigt kommer att bidra med.

SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR (RUBRIKNIVÅ 2)

Inledningen och problematiseringen ska mynna ut i examensarbetets syfte och frågeställning/ar. Man kan uttrycka saken så att syftet utgör en mer allmän formulering medan frågeställningarna innehåller en mer konkret uttolkning av

detta syfte.

Syftet preciserar undersökningens mål utifrån vad som beskrivits i kapitlet Inledning. Syftet skall vara avgränsat och formuleras koncist och stringent innehålla *vad (kunskapsobjekt och studieobjekt)* som ska studeras, i vilken *population* och i vilken *kontext*. Syftet ska formuleras kort t.ex.: ”Studiens syfte är att…”, ”Syftet med denna studie är…”, eller liknande formuleringar.

När det mer allmänt formulerade syftet bryts ned i en konkret, fokuserad frågeställning, är det viktigt att denna är begriplig i sig själv och att den faktiskt går att omsätta i en studie, dvs. faktiskt går att studera (med hjälp av data: fakta, intervjuer, texter av olika slag, osv.). Oftast räcker det med en frågeställning för hela uppsatsen.

Var vaksamma så att frågeställningen inte rymmer flera inbyggda frågor.

Sammanfattningsvis ska frågeställningen vara klart avgränsad, koncis och stringent och möjlig att besvara inom ramen för uppsatsarbetet.

TIDIGARE FORSKNING (RUBRIKNIVÅ 1)

Innan ni genomför er studie måste ni ta reda på hur problemområdet ni behandlar redan har studerats av forskare. Det är i relation till tidigare forskning som er studie ska motiveras, och genom vilken ni pekar på ert forskningsbidrag. Det kan också finnas resultat från den tidigare forskningen som ni på olika sätt kan luta er mot i diskussionen av egna resultat. Det krävs, självfallet, inte fullständighet i redogörelsen, men viktiga och ofta refererade undersökningar inom området bör presenteras och diskuteras, exempelvis en avhandling och aktuella vetenskapliga artiklar. De studier som ska presenteras här utgörs av:

⇒ *Vetenskapliga publikationer* dvs. peer review-granskade vetenskapliga artiklar och doktorsavhandlingar, systematiska metaanalyser/forskningsöversikter, samt bokkapitel i antologier.

⇒ De för examensarbetet *relevanta* publikationer som ingår i er tidigare skrivna *litteraturöversikt* (från föregående kurs) kan användas. Litteraturöversikten *måste* revideras och kompletteras med ytterligare studier och behandlas på ett sådant sätt att det passar undersökningens problemformulering och syfte.

⇒ Studentarbeten såsom C-uppsatser ska inte användas.

Litteratursökningar görs via Stockholms universitetsbiblioteks olika databaser som till exempel: *ERIC, SwePub* eller *DIVA eller direkt i vetenskapliga tidskrifter som omfattar ert problemområde.* Ni avgränsar söktermer, väljer databaser, söker och

refererar relevant och aktuell forskning i relation till ert valda fenomen. Ett bra sätt att komma igång är att söka efter ”forskningsöversikter” som behandlar ert problemområde. Forskningsöversikter är sammanställningar av aktuell forskning som har gjorts. Här får ni en uppfattning om vilka centrala studier som finns och ni får hjälp med sökord och referenser.

Man kan säga att avsnittet Tidigare forskning består av tre delar: Den första är en metodbeskrivning av hur ni sökt och valt den forskning som presenteras. Den andra är att på ett återgivande sätt redovisa tidigare forskning om den fråga ni behandlar. Detta gör ni på ett tematiskt, sätt (se ovan). Den tredje innebär att kritiskt diskutera (se betygskriterier) och självständigt reflektera och diskutera kring de presenterade publikationerna. Mot bakgrund av ovanstående bör kapitlet Tidigare forskning struktureras utifrån de underrubriker och på det sätt som följer nedan.

Inled kapitlet med att skriva var och med vilken systematik ni har letat tidigare forskning. Vilka sökord har ni använt och i vilka databaser har ni letat i. Beskriv hur ert val av publikationer hänger ihop med ert syfte och frågeställningar.

Organisera därefter de publikationer som ni har läst och vill ha med i olika ”områden” eller ”delområden” som vi kan kalla teman. Om ni exempelvis vill skriva ert examensarbete om; ”Bilden av förorten och förortsskolan hos eleverna i olika skolor”, kan ni låta litteraturgenomgången organiseras utifrån vissa *delområden, teman*, *metoder* eller perspektiv av följande slag:

Tema 1 (rubriknivå 2)

Tema 2 (rubriknivå 2)

Tema 3 (rubriknivå 2)

Varje tema ska naturligtvis heta något som avspeglar innehållet i stycket och inte Tema 1 osv. Självklart kan antalet teman variera.

SAMMANFATTNING AV TIDIGARE FORSKNING (RUBRIKNIVÅ 2)

Det är viktigt att er forskningsöversikt inte bara blir refererande.

Här diskuterar ni därför ex, vad presenterad forskning bidragit med; hur metoder, empiri, teoretiska perspektiv på det ni undersöker skiljer sig åt eller liknar varandra. Ni kan också argumentera för på vilket sätt ni är överens eller inte är överens med den ena eller den andra forskaren? Vari består era oenigheter? Vilka slags teoretiska eller analytiska perspektiv har lagts? Med andra ord: även om tidigare forskning i hög grad består av att ni redogör för vad andra skrivit, kan ni inte stanna vid bara detta rena refererande. Forskningsöversikten ska fungera som ett verktyg för att sätta ramarna kring den egna studiens problemområde och som argument för att er undersökning tillför något till forskningen på området. Endast

en beskrivning utan problematisering kan inte visa en läsare på vilket sätt detta görs.

TEORI (RUBRIKNIVÅ 1)

I ett vetenskapligt arbete kan ni inte enbart utgå från er vardagliga förståelse och inte heller exempelvis olika styrdokument - ni behöver teoretiska analysverktyg. Val av teori och begrepp ska motiveras i relation till syfte och frågeställningar och diskuteras alltid med handledaren. Företrädesvis används relevanta moderna teorier och begrepp inom samhällsvetenskapen.

Teorier och begrepp ska hjälpa till att tolka, förstå, förklara och värdera dels förståelsen av det som ska studeras och dels det som framkommit i er undersökning och lyfta det till en mer principiell nivå. Den/de teori/er och begrepp ni väljer beror i hög grad på det syfte ert arbete har.

I början av avsnittet Teori ska ni diskutera och definiera grundläggande antaganden om fenomenet ni undersöker. Här sätts alltså problemformulering och syfte i relation till en teoretisk förståelse av: undersökningens studieobjekt (vad som skall studeras) och kunskapsobjekt (hur studieobjektet begreppsliggörs). Därefter presenteras och definieras de begrepp om ni avser använda för att beskriva och analysera era data/empiri. Begreppen kommer tillsammans med forskningsöversikten att forma det perspektiv ur vilket ni kommer att studera området empiriskt.

Det vi kallar teori består av begrepp som på ett genomtänkt sätt hänger samman. Därför kan det vara riskfyllt att rycka loss enskilda begrepp från de traditioner och sammanhang där de har uppstått. Om fler än en teori används bör detta motiveras särskilt, och relationen mellan de olika teorierna tydliggöras.

Tänk också på att varje begrepp har en specifik betydelse och innebörd inom olika ämnen och skolbildningar. Om ni använder begrepp från olika teorier eller traditioner, var medvetna om detta, så att begreppen inte sammanförs på ett felaktigt sätt. Definiera och diskutera samtliga begrepp med korrekta referenser till originalkällor, så långt det är möjligt. Alla teorier och begrepp som används i analysen ska först introduceras och förklaras här i teorikapitlet.

SAMMANFATTNING AV TEORI (RUBRIKNIVÅ 2)

Avsluta teorikapitlet med en sammanfattande, självständig diskussion där du motiverar ditt teorival i relation till studiens syfte.

METOD (RUBRIKNIVÅ 1)

OBS! Skriv detta kapitel i imperfekt.

När examensarbetets syfte, frågeställningar, tidigare forskning och teoretiska underbyggnad är formulerad infinner sig nästa fråga: Hur kan ni studera just detta, dvs. hur kan ni skaffa den information som krävs för att besvara dessa frågeställningar? Detta behandlas i det s.k. metodavsnittet. Beskrivningar och argument i metodavsnittet måste självklart förankras i relevant metodlitteratur. Ni kan gärna skriva ett slags ”fältdagbok” där ni antecknar sådant som ni tycker påverkar det ni gör och de data ni samlar in, samt hur ni förstår dem.

Mot bakgrund av ovanstående bör kapitlet *Metod* struktureras på det sätt som följer nedan.

FORSKNINGSDESIGN (RUBRIKNIVÅ 2)

Under den här rubriken beskrivs och motiveras undersökningens design Forskningsdesign är allt som rör planeringen av en undersökning beskriver på ett övergripande, sammanfattande hur undersökningen ska genomföras och vilken typ av undersökning det är. Det kan vara *till exempel* tvärsnittsdesign, jämförande studie eller en fallstudie.

Därtill redogörs och motiveras också vald forskningsstrategi (kvalitativt och/eller kvantitativt) utifrån ert syfte och forskningsfrågor.

DATAINSAMLINGSMETOD OCH URVAL (RUBRIKNIVÅ 2)

När det gäller metod i termer av praktiska tillvägagångssätt är två frågor avgörande, den första är frågan om datainsamlingsmetoden/er den andra är urvalet. Vilka datainsamlingsmetoder är lämpliga att använda för att samla in information som kan användas för att besvara de frågor ni vill besvara?

Beskriv och motivera val av datainsamlingsmetod (observationer, enkäter/intervjuer/dokumentstudier etc.). Beskriv hur frågeformuläret/intervjumanualen/test mm är framtaget och av vem (av dig eller av andra, om det är nyutvecklat eller väletablerat osv.). Vissa formulär eller andra dokument kan behöva inkluderas och numreras då och läggs som bilaga. Enkät- eller intervjufrågor refereras till och läggs successivt som bilagor.

Det andra som handlar om praktiskt tillvägagångsätt är urvalet av empiri. Vilka personer, skolor, lektioner, texter eller liknande är det lämpligt och möjligt att studera för att ge ett adekvat svar på de frågor som ni formulerat? Hur ni gått till väga när ni valt: Målstyrt urval, bekvämlighetsurval, snöbollsurval etc.? Redogör här för det praktiska tillvägagångssättet, de steg och åtgärder som vidtogs, vilka kontaktades/hur/i vilken ordning.

Ofta handlar urvalet om två steg: 1. Hur och utifrån vilka kriterier valdes kontexten (ex. skolor, organisationer) ut? och 2. Hur skedde urvalet av intervjupersoner eller dokument som utgör analysmaterialet? Redogör även för antal, storlek och övergripande karakteristika ex. kön, befattning, ålder (dock endast det som är *relevant* givet studiens syfte och forskningsfrågor) för de som ingår i undersökningsgruppen. Redogör för hur datainsamlingen gick till, tidsåtgång samt plats (intervjusituationen behöver exempelvis beskrivas för att stödja analysen).

DATABEARBETNING OCH ANALYS (RUBRIKNIVÅ 2)

Beskriv hur insamlade data har bearbetats och analyserats och beskriv övergripande hur resultaten redovisas. Detta avsnitt är viktigt för att kunna bedöma giltigheten av ert resultat och därför ska analysprocessen redovisas mycket noga. För kvalitativa studier inbegrips här ofta hur den (tematiska) kodningen av materialet har gått till och hur kodningen är av relevans för syfte, fråga och teori. För kvantitativa studier inbegrips beskrivning av de statistiska metoder som har använts och eventuella test av metodernas tillförlitlighet.

ETISKA ÖVERVÄGANDEN (RUBRIKNIVÅ 2)

Metodkapitlet ska också innefatta en reflektion eller redovisning av etiska aspekter på det arbete som genomförts. En undersökning som innefattar observationer, intervjuer, enkäter eller över huvud taget data som direkt eller indirekt gäller individer, måste hanteras enligt de etiska regler som gäller för forskning. Ni kan läsa om dessa på Vetenskapsrådets hemsida: www.vr.se Ni måste här redovisa hur ni har handskats med etiska aspekter av er undersökning och varför.

Även för dokumentstudier och historiska studier behöver etiska överväganden beskrivas. Här behöver man tex. redogöra för om materialet är offentligt och för hur man iakttagit vetenskaplig redlighet (ingår i etiska principerna för god forskningssed).

METODDISKUSSION (RUBRIKNIVÅ 2)

Här diskuterar ni hur det gick med er insamling och analys av ert material och hur själva arbetet eller inslag i det påverkat de data ni har och hur ni tolkar dem. Som tidigare påpekats är det en sak att utforma en undersökning och välja metoder för den och en annan sak att faktiskt genomföra den. När ni samlar in data, kan det hända saker som påverkar ert arbete. Det kan hända att ni måste ändra strategi, exempelvis för att vissa vägar visade sig oframkomliga. I genomförandet av en datainsamlingsmetod, exempelvis observationer eller intervjuer, kommer ni också att bli medveten om att er metod och er närvaro som person påverkar den som ni observerar eller den som ni intervjuar. Det kan också vara så att ni själv påverkas av den ni observerar eller den ni intervjuar. Ni bör vara medvetna om detta.

Här ska ni sålunda kritiskt diskutera genomförandets och analysens kvalité och resultatens trovärdighet med hjälp av relevanta begrepp som validitet och reliabilitet vid kvantitativa studier och trovärdighet och pålitlighet vid kvalitativa studier.

RESULTAT ALT. RESULTAT OCH ANALYS (RUBRIKNIVÅ 1)

Efter metodavsnittet är det dags att redovisa resultatet av er undersökning. I resultatkapitlet ska ni utifrån ert datamaterial och analysmetod besvara ert syfte och frågeställningar. Denna del av examensarbetet är den viktigaste men också den mest utmanade och tidskrävande.

Det finns två traditioner när det gäller att presentera resultat och analys.

Enligt det första sättet görs en tydlig åtskillnad mellan redovisning av empiri, tolkning och analys genom att skriva i två separata kapitel: *Resultat* där endast det empiriska materialet redovisas (oftast tematiskt) och *Analys* där resultatet tolkas med hjälp av teoretiska begrepp. Detta är en vanlig struktur vid redovisning av kvantitativa data.

Enligt det andra sättet skrivs *ett* kapitel; *Resultat och analys*. Här får åtskillnad mellan empiri och teoretisk tolkning göras språkligt inne i texten, på ett för läsaren begripligt sätt. Det innebär att ni språkligt måste tydliggöra ”vems röst” det är i texten. Det vill säga visa när det är:

a) Ni som refererar vad intervjupersonerna/dokumenten säger
b) Intervjupersonerna/dokuments röst, som *citeras*
c) Ni som refererar *till* teorier vid tolkning av referat/citat från intervjupersonerna/dokumenten, det vill säga det som är er tolkning och analytiska påstående.

Vad som talar för det här sättet att skriva är att ni undviker att separera presentationen av ert material från analysen av det. Förbindelsen mellan ert material och er analys blir omedelbar. Er text kan därigenom bli mer läsvärd. Detta sätt är vanligt exempelvis i kvalitativa, etnografiska studier där tolkningen och analysen ligger i själva redovisningen och i den samtidiga diskussionen av de data man har.

Oavsett vilket sätt ni väljer att redovisa er data på, ska bara det tas med som är relevant i förhållande till studiens syfte och forskningsfrågor, dvs. att data verkligen är av ett slag som ”passar” till dessa frågeställningar. Det är också

betydelsefullt att analysen av data på motsvarande sätt svarar mot de frågeställningar man formulerat och inte svarar på andra frågor som inte formulerats. Analysen måste också givetvis ha grund i de data man har.

När teorier eller teoretiska begrepp används i analysen är det likaså viktigt att denna användning är rimlig och bygger på en förståelse av dessa begrepp eller teorier. Sambandet mellan den förståelse som redovisats i teoriavsnittet och användningen i analysen måste vara synligt. En inte alltför ovanlig kritik mot uppsatser är att data inte alls kastar ljus över de frågeställningar som formulerats, att analysen inte svarar mot de frågor som ställts eller att begrepp och teorier använts på ett tvivelaktigt eller felaktigt sätt.

Presentationen av data ska styras av teman eller kategorier. Oavsett om ni väljer att först redovisa era data och sedan i ett separat avsnitt analysera dem eller att slå samman data med analysen i ett enda sammanskrivet avsnitt, så bör ni låta texten organiseras på ett medvetet och tillgängligt sätt. En inte ovanlig och inte alltför lyckad strategi vid redovisning av intervjuer brukar vara att bokstavligen återge frågor och svar utan någon bearbetning. Redovisningen styrs då troligen inte av en medveten organisering av den information som redovisas. Detta ska undvikas.

Arbetet med kvalitativa material för med sig en bearbetning av materialet även när data sammanfattas eller redogörs för. Detta betyder att sammanfattningen måste utgå från försöket att fånga upp vissa centrala kategorier, vissa kvaliteter eller dimensioner i materialet. Redovisning bör struktureras utifrån dessa centrala kategorier och dimensioner. Vilka dessa är beror på materialet och på era frågeställningar. Om den insamlade informationen innehåller vissa möjliga kategoriseringar som ni upptäcker när ni bearbetar det kan ni använda dessa för att organisera er presentation.

Det är felaktigt att tro att det finns en enda, helt objektiv och neutral presentation av data. Presentationen måste vara riktig och svara mot den information ni samlat in, utan att göra våld på denna eller ge en vinklad bild.

Analysen ska mynna ut i slutsatser som tydligt anknyter till syfte och frågeställningar. Slutsatserna är undersökningens primära resultat, dvs svaren på frågeställningarna, och ska presenteras på ett kortfattat och tydligt sätt. De sammanfattas och presenteras kortfattat i ett avslutande avsnitt (max 1 sida) när all data och analys är redovisad.

DISKUSSION (RUBRIKNIVÅ 1)

Det är en skillnad mellan analys och diskussion. I analysen håller ni dig närmre ert material och era frågeställningar. Som framgår ovan kan ni överväga att slå

samman presentationen av era data med analysen av dem och att skilja på presentationen och analysen. Hur ni än gör med detta, är analysen en ganska konkret analys av de data ni har. Ni argumenterar för en tolkning av dessa data. Tolkningen bör utgöra ett svar på era frågeställningar. Det är era data ni tolkar, analyserar, för att kunna ge dessa svar.

Diskussionen är central i examensarbetet. Det är viktigt att den diskussion ni för upprättar ett begripligt samband mellan examensarbetets olika delar: bakgrunden, tidigare forskning, frågeställningarna och det material ni analyserar. Sambandet, balansen, mellan innehållet i dessa delar kallar man examensarbetets koherens. I diskussionen höjer ni er sålunda till en högre analysnivå och resonerar om slutsatserna ni kommit fram till i analysen ni nyss gjort. Diskussionen är med andra ord friare. Ni kan till exempel diskutera relationen mellan olika teman i er analys. Om ni arbetat med flera olika mer konkreta frågeställningar, bör ni här reflektera över sambandet mellan dem. Ni kan här – i ljuset av era data och er analys – diskutera olika perspektiv på er frågeställning, dvs. skiljaktigheter mellan dem eller likheter. Ni bör återknyta till tankegångar ni gått igenom i avsnittet tidigare forskning eller nämnt i inledningen och diskutera er analys och era resultat i förhållande till dem.

Vilka konsekvenser kan man tänka sig att den nya kunskap som producerats genom undersökningen kan få? Vad kan slutsatserna ge anledning att göra för typ av vidare studier? Vilka nya frågor har uppstått i ljuset av undersökningens resultat? Hur kan man förstå studie- och yrkesvägledning utifrån de resultat som studien har genererat? Avsluta diskussionen med att resonera studiens begränsningar och vilka fortsatta studier som därför tycks vara angelägna att göra i förlängningen av den studie ni gjort.

REFERENSER (RUBRIKNIVÅ 1)

Referenser ska skrivas i enlighet de anvisningar som finns här: https://kib.ki.se/skriva-referera/skriva-referenser-apa-vancouver/referensguider/referensguide-apa-7

BILAGOR (RUBRIKNIVÅ 1)

Missivbrev, intervjuguide, enkätfrågor osv. ska läggas som numrerade bilagor.

RÅD TILL OPPONENTEN (BILAGA 1)

När ni granskar ett annat examensarbetes innehåll och delar, ska ni utgå ifrån bedömningsgrunderna och formulera frågor till författarna om de delar ni vill lyfta vid seminariet. Som opponent har du en huvudroll under seminariet, även om samtliga seminariedeltagare förväntas aktivt delta i diskussionen (så, se till och läs de andras uppsatser som ingår i din seminariegrupp för att bidra till samtalet, även om du inte opponerar). Ta opponentuppdraget på allvar – det är ett viktigt led i utbildningen, både för dig själv och för den/de person/-er du opponerar på.
Här kommer några viktiga anvisningar och råd inför ditt opponerande.

Fokusera på det relevanta

Alldeles för många studenter gör misstaget att gå igenom examensarbetet, sida för sida, för att sedan ta upp stort som smått i kronologisk ordning. Detta är inte att rekommendera.

Följ istället den så kallade ”löpsedelsmodellen”. Det handlar om att opponenten ska ägna sig åt väsentligheter, och inte hänga upp sig på enstaka stavfel eller andra brister i formalia (såvida formalia inte är så pass undermålig att den stör helhetsintrycket – då finns det en poäng att uppmärksamma återkommande konstigheter).

Det viktigaste i examensarbetet är hur författaren har genomfört sin forskningsuppgift. Här finns en lång rad frågor att ta ställning till. Något opponenten bör fundera på är exempelvis:

- Hur har författaren löst uppgiften att formulera ett intresseväckande forskningsproblem?
- Argumenterar författaren väl för sitt ämnesval, sitt tillvägagångssätt och sitt material?
- Hade examensarbetet kunnat läggas upp annorlunda, och hade andra val av fall eller andra val av metoder kunnat ge andra resultat? Kom gärna med konstruktiva förslag för att väcka diskussion. Uppsatsexaminationen är ett viktigt utbildningstillfälle, där diskussionen kan lära oss någonting om hur vi i framtiden kan skriva bättre uppsatser.
- Är examensarbetet välskrivet, väldisponerat och lätt att följa? Finns det en röd tråd?
- Finns det en tydlig koppling mellan det författaren säger sig vilja göra i sin syftesformulering, i själva den löpande avhandlingsdelen av texten, och i de resultat som uppnås och de slutsatser som dras? Är slutsatserna rimliga i förhållande till analysen av det befintliga materialet?

Några regler finns egentligen inte men väl ett antal viktiga principer:

1. Ha en trevlig ton och visa uppsatsförfattaren respekt

Handla mot dem såsom du vill att de ska handla mot dig. Tänk på att ”kritiskt granska” är värdeneutralt och att det handlar om att lyfta fram såväl svagheter som styrkor. Kritiken handlar om texten inte författaren.

2. Inled med att berätta hur ni tänker lägga upp oppositionen.

För att författaren och övriga seminariedeltagare på ett enkelt sätt ska kunna följa med i diskussionen ska opponenten ge en struktur för opponeringen.

3. Att kritiken är konstruktiv innebär att alltid ha alltid argument för synpunkterna och förslag på hur författarna kunde gjort istället.

Såväl positiv och negativ kritik alltid måste motiveras på ett tydligt sätt. Det duger inte att komma med svepande omdömen som ”Ja, och så tycker jag att metoddiskussionen var bra”. Sådana svepande omdömen ger ingen vägledning till vad som är bra. Hela den här verksamheten som ni tränas inför – utvärdering, utredning, forskning – baseras på att man ger argument för olika vägval och ståndpunkter. Så, om ni tycker att något är bra – anstränger er för att sätta ord på varför ni tycker att det är bra. Omvänt gäller att det inte håller att komma med synpunkten: ”Jag tycker att du är lite oklar i din beskrivning av händelse X.” Tala om vad är som är vagt, och varför du tycker att det är det. Och ännu bättre – för varje invändning du har, fundera gärna på hur det hade kunnat göras ännu bättre. Förslag på formulering:

- ”Det här är bristfälligt. Det är bristfälligt på grund av det här, det här och det här. Ett alternativ, som hade stärkt det här examensarbetet, skulle ha varit att göra såhär, såhär och såhär”.

4. Ställ direkta, konkreta frågor

Tyvärr missar studenter ofta opponentsituationen är en DIALOG. Med det menas följande:
- undvik att själv bara sitta/stå och mässa på i all evighet med vad du tycker och varför du tycker det du tycker. Var öppen för vart oppositionen tar vägen.

Ge författaren chansen att bemöta dina invändningar. Ett bra sätt att arbeta är att inledningsvis ge en kort bakgrund till den invändning eller den synpunkt du tänkt komma med, för att sedan ställa någon typ av konkret fråga, typ:

- ”Hur tänkte du när du valde land X och inte land Y?”
- ”Håller du med om att dispositionen hade blivit mer logisk om kapitel 4 hade kommit före kapitel 3, om inte, varför?”
- ”Hade ditt syfte blivit tydligare om du hade skrivit si, och inte så?” o.s.v.

Formulera om era synpunkter på examensarbetet till ett antal konkreta frågor i anslutning till de huvudsynpunkter du har. Låt författaren bemöta invändningen eller svara på frågan. Detta ger författaren chansen att på ett tydligare sätt delta i

diskussionen och argumentera för din sak. Det gör också dig en bättre möjlighet att formulera din huvudpoäng på ett tydligare, lättbegripligare sätt om du är säker på att författaren har förstått vad du menar.

OM SPRÅKET I UPPSATSEN (BILAGA 2)

En av bedömningsgrunderna för examensarbete är ”kommunikativ tydlighet och formalia”. När ni skriver er text finns det krav på er grundläggande språkbehandling och detta är studentens ansvar att uppfylla. *Handledaren är inte en språkgranskare*. I uppsatser är ibland användningen av svenska språket mycket bristfällig och studenter blir underkända på grund av att svenskan är så oklar så att det är svårt att förstå vad som exakt menas.

Om ni är osäker – och även om ni inte tror dig vara osäker – använd olika verktyg som finns att tillgå på nätet och på Stockholms universitet. Här är några tips:

Studie- och språkverkstaden:

Vid Studie-och språkverkstaden på Stockholms universitet kan du bl. a få hjälp med studieteknik och akademiskt skrivande. Studie-och språkverkstaden erbjuder både föreläsningar, seminarier och personlig handledning. Information om tjänster och kontaktuppgifter hittar du via följande adress

https://www.su.se/utbildning/studera-vid-universitetet/studie-och-spr%C3%A5kverkstaden

Skrivgrupper:

https://www.su.se/utbildning/studera-vid-universitetet/studie-och-spr%C3%A5kverkstaden/skrivgrupper-1.446828

Guide till akademiskt skrivande:

https://www.su.se/utbildning/studera-vid-universitetet/studie-och-spr%C3%A5kverkstaden/guide-till-akademiskt-skrivande-1.442458

Så skriver du uppsats:

https://www.su.se/utbildning/studera-vid-universitetet/studie-och-spr%C3%A5kverkstaden/s%C3%A5-skriver-du-uppsats-1.442583

Tips! Varje termin ordnas olika aktiviteter och seminarier på Studie- och språkverkstaden som kan ge bra stöd i skrivandet. Gå gärna in på deras **kalendarium** och se var som är på gång.

Lycka till!